

บททวน : บทที่ ๑.๓

กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ และกรณีอื่นๆ

รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ ดังนี้

มาตรา ๗ ให้ศาลมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้ ... (๑๑) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ครบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ และให้นำความในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง

มาตรา ๔๗ การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ อันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช้เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำของรัฐบาล

(๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

(๓) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน

(๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

(๕) การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒

(๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

การยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ แตกต่างจากการยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ เรื่องที่เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้คือ “บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ” แต่รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ เรื่องที่เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้คือ “การกระทำการนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ”

หลักเกณฑ์การเสนอเรื่องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

๑. บุคคลนั้นต้องถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจริง หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้นั้นเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ โดยในคำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิอย่างชัดเจนด้วย

๒. การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพต้องเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจอรัฐ

๓. ต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน โดยต้องยื่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ทราบถึงการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ หากผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือเมื่อพ้นกำหนดเวลาหกสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคำร้องจากผู้ร้องแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินยังไม่ดำเนินการ ผู้ร้องจึงจะมีสิทธิไปยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เองโดยตรงเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำการนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

๔. การยื่นคำร้องตามมาตรา ๒๑๓ มีข้อจำกัดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๑) ถึง (๖) ซึ่งมีวงเล็บที่น่าสนใจคือ มาตรา ๔๗ (๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว และ มาตรา ๔๗ (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

ตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ข้อ ๑ บุคคลนั้นต้องถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง และข้อ ๒ การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพต้องเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจอรัฐ

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๗/๒๕๖๓ เป็นกรณีผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของ นาย ด. สัญชาติดัตช์ และนาง ด. สัญชาติไทย ซึ่งจดทะเบียนสมรส ณ สำนักทะเบียนเมืองอุเทิร์คต์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ผู้ร้องเกิดที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ ผู้ร้องเป็นลูกจ้างที่สถานบริการแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต ต่อมา มีการเข้มงวดกับสถานบริการตามกฎหมาย ผู้ร้องต้องเดินทางออกนอกประเทศไทย หลังจากนั้นกระทรวงมหาดไทย มีคำสั่งที่ ๑๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖ ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเข้ามาในราชอาณาจักร อ้างว่าผู้ร้องมีพฤติการณ์ต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร ตามพ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง (๘) ต่อมามารดาของผู้ร้องยื่นหนังสือต่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อขออนุญาตให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาเพื่อทำบัตรประจำตัวประชาชนและขอสัญชาติไทย สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมีหนังสือแจ้งว่าไม่อนุญาต เนื่องจากคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๕๖ เป็นที่สุด จึงไม่อนุมัติให้บันทึกข้อมูลเพิ่มเติมเพื่ออนุญาตให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ผู้ร้องเคยยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดกระบี่ เรื่องขอสัญชาติไทย ศาลพิพากษายกคำร้อง ผู้ร้องอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๘ พิพากษายืน ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้เพิกถอนคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๕/๒๕๔๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินรับคำร้องเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าพ้นระยะเวลาหกสิบวัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินยังไม่มีคำวินิจฉัย

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ว่า คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๔๖ และหนังสือของผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ **ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙** และขอให้เพิกถอนคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๔๖ กับมีคำสั่งให้หนังสือฉบับดังกล่าวเป็นโมฆะ

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ผู้ร้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากคำสั่งและการกระทำดังกล่าว ทั้งการละเมิดสิทธิและเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมีหนังสือแจ้งผลการดำเนินการเพิ่มเติมว่า เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ ได้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศว่า ผู้ร้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย และกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งที่ ๒๗๕๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ **ยกเลิกการไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเข้ามาในราชอาณาจักร** ซึ่งต่อมาวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศโดยลบรายชื่อผู้ร้องออกจากบัญชีบุคคลต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว และผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้รับสัญชาติไทย พร้อมทั้งจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและหนังสือเดินทางไทยแล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า แม้เหตุที่ผู้ร้องกล่าวอ้างตนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพหมดลงแล้วก็ตาม แต่โดยที่ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นกรณีที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีสิทธิความเป็นพลเมืองไทยได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของรัฐ และเป็นเหตุที่มีความเกี่ยวเนื่องกับสถานะภาพของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยที่ไม่อาจถูกเนรเทศออกนอกราชอาณาจักร หรือไม่ อาจถูกห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ มีผลให้การพิจารณาคดีต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่สั่งจำหน่ายคดีก็ได้ และเพื่อเป็นหลักปฏิบัติของทางราชการในภายหน้า ศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาคดีต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ **มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๑)** เป็นบทบัญญัติให้ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง **หากบุคคลใดมีองค์ประกอบแห่งข้อเท็จจริงครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ย่อมจะได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิด** ซึ่งแบ่งได้เป็นการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักสายโลหิตและหลักดินแดน อันเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ใน**มาตรา ๓๙ วรรคสอง** ว่า “การถอนสัญชาติของบุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการเกิด จะกระทำมิได้” แต่บุคคลนั้นยังคงต้องดำเนินการตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด การที่พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ **มาตรา ๕๗** บัญญัติให้ผู้ที่มีหลักฐานอันเพียงพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเชื่อถือว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยสามารถพิสูจน์การเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยได้ โดยยื่นคำขอตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการขอ

พิสูจน์สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ แม้ระเบียบดังกล่าวจะไม่มีเนื้อหาที่เป็นการตัดสิทธิของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดที่ต้องเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติไทยก็ตาม แต่**กระทบต่อบุคคลที่ถูกคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ไม่อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักร** ซึ่งหากบุคคลนั้นได้รับโอกาสเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติไทยหรือได้รับโอกาสขอพิสูจน์สัญชาติไทยในต่างประเทศจากหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในต่างประเทศที่มีหน้าที่ในการพิสูจน์สัญชาติไทย สิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรจะกระทำมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรคหนึ่ง

ตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ข้อ ๔

๑) กรณีขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย เนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้สิทธิไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๓๑ (๑) ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับวินิจฉัย ตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒)

คำสั่งศาลธน.ที่ ๗/๒๕๖๗ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นทหารกองประจำการพลัดที่ ๒ ปี ๒๕๖๔ สังกัดมณฑลทหารบกที่ ๑๘ รับราชการทหารเมื่อวันที่ ๑ พ.ย.๒๕๖๔ ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพและได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากพ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๘ ซึ่งบัญญัติให้ผู้ร้องทำหน้าที่เป็นทหารกองประจำการ ต้องฝึกร่างกายตามระเบียบที่กองทัพบกกำหนด ซึ่งหากไม่เป็นไปตามมาตรฐานต้องถูกลงโทษทำให้เกิดความทรมานแก่ร่างกายและจิตใจ ฯลฯ นอกจากนี้มาตรา ๗ ยังให้เฉพาะเพศชายทำหน้าที่รับราชการทหาร และมาตรา ๙ ยังให้ระยะเวลาการรับราชการเป็นไปตามวุฒิการศึกษาอีกด้วย ผู้ร้องยื่นเรื่องดังกล่าวต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ดังนี้

๑. พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐

๑. พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๗ และมาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากพ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐ ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด อันทำให้ผู้ร้องทั้งสองมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่การยื่นคำร้องขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย **รัฐธรรมนูญบัญญัติให้สิทธิไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๓๑ (๑)** กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา

๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๓๙/๒๕๖๗ ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องที่ ๒ โดยผู้ร้องที่ ๑ ขอออกใบอนุญาตให้นำเนื้อสุกรแช่แข็งจากสาธารณรัฐอิตาลีและสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลผ่านราชอาณาจักรเพื่อไปจำหน่ายยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทางรถ ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง โดยยื่นเอกสารและหลักฐานครบถ้วน แต่ไม่มีคำสั่งอนุญาตหรือไม่ ผู้ร้องที่ ๒ ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลาง กรณีหน่วยงานทางปกครองละเลยต่อหน้าที่ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครอง ต่อมาผู้ร้องที่ ๑ มีคำสั่งให้ผู้ร้องที่ ๒ ทำลายเนื้อสุกรแช่แข็งดังกล่าว ผู้ร้องที่ ๒ อุทธรณ์ต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยกอุทธรณ์ ผู้ร้องที่ ๒ ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางขอให้เพิกถอนคำสั่งทำลายสินค้าและเรียกค่าเสียหาย คดีอยู่ระหว่างการพิจารณา ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง เนื่องจากคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครอง

ผู้ร้องทั้งสองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ดังนี้

๑. พ.ร.บ.โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๖๘ ละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ รับรองไว้

๒. พ.ร.บ.โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๖๘ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้างว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง (กรมปศุสัตว์และอธิบดีกรมปศุสัตว์) ที่ไม่ออกใบอนุญาตให้นำเนื้อสุกรแช่แข็งจากสาธารณรัฐอิตาลีและสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลผ่านราชอาณาจักรเพื่อไปจำหน่ายยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทางรถ) ให้ผู้ร้องที่ ๒ และให้ทำลายเนื้อสุกร เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องทั้งสองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ อันเป็นผลมาจาก พ.ร.บ.โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๖๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗ ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ แม้ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง อันทำให้ผู้ร้องทั้งสองมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า **ผู้ร้องทั้งสองขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รัฐธรรมนูญบัญญัติให้สิทธิไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๓๑ (๑) กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๔๗ (๒) อีกทั้งเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอื่น ตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาล**

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องทั้งสองจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัย

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๔๒/๒๕๖๘ กรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ **ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ** มาตรา ๒๗ นั้น เป็นการยื่นคำร้องขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รัฐธรรมนูญบัญญัติให้สิทธิไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๓๑ (๑) กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ดังนั้น ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๖๖/๒๕๖๘ กรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖ และมาตรา ๖๑ **ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ** มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๐ นั้น เป็นการยื่นคำร้องขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รัฐธรรมนูญบัญญัติให้สิทธิไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๓๑ (๑) กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไข ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ดังนั้น ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

กรณีขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ยังมีอีกเช่น คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๗, ๑๐/๒๕๖๗, ๒๘/๒๕๖๗, ๓๖/๒๕๖๗ เป็นต้น

ข้อสอบผู้ช่วยฯ สนามใหญ่ ๒๕๖๗

คำถาม พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องนายสี นายสวย และนายแสง เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดสมุทรสาคร ในความผิดฐานรับคนต่างด้าวเข้าทำงานโดยที่คนต่างด้าวไม่มีใบอนุญาตตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙ ซึ่งมีโทษตามมาตรา ๑๐๒ ให้ปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทต่อคนต่างด้าวหนึ่งคน จำเลยทั้งสามให้การปฏิเสธ ระหว่างพิจารณานายสียื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดสมุทรสาครโต้แย้งว่า พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๒ กำหนดโทษสูงเกินไป เป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการประกอบอาชีพเกินสมควรแก่เหตุ และเป็นการเลือกปฏิบัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ซึ่งห้ามมิให้ตรากฎหมายจำกัดเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและกฎหมายต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ขอให้ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย พนักงานอัยการโจทก์คัดค้านว่าพระราชกำหนดฉบับนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเคยเข้าชื่อกันเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๓ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วว่าการตราพระราชกำหนดดังกล่าวเป็นไปโดยชอบตามมาตรา

๑๓๒ พรรคหนึ่ง คำวินิจฉัยย่อมมีผลผูกพันทุกองค์กรรวมถึงศาลด้วย อีกทั้งพระราชกำหนดฉบับดังกล่าวได้ผ่านการอนุมัติของรัฐสภาแล้ว นายสอนผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสมุทรสาครได้สวนแล้วได้ความตามคำแถลงของพนักงานอัยการโจทก์ จึงมีคำสั่งยกคำร้อง นายสวนและนายแสงปรึกษาหารือกันแล้วควรนำเรื่องเดียวกันนี้ไปยื่นคำร้องต่อองค์กรอื่น โดยนายสวนไปยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๓ ส่วนนายแสงซึ่งสนิทสนมกับนักการเมืองจึงได้ประสานไปยังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เข้าชื่อกันเสนอเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญผ่านทางประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๘

ให้วินิจฉัยว่า

(ก) คำสั่งของนายสอนชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

(ข) ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งรับคำร้องของนายสวน และเรื่องของนายแสงที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันเสนอความเห็นผ่านทางประธานสภาผู้แทนราษฎรได้หรือไม่

งคำตอบ ข้อ (ก) และข้อ (ข) ตอนท้าย กล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว ขอกกล่าวถึงเฉพาะข้อ ข. ตอนต้น เกี่ยวกับคำร้องของนายสวน

(ข) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๓ บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ตามคำร้องของนายสวนเป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ อันเป็นการขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้สิทธิไว้เฉพาะตามมาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๒๓๑ (๑) นายสวนไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอ้างบทบัญญัติดังกล่าวได้ (เทียบ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๗)

๒) กรณีโต้แย้งการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ หากรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว หรือหากเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพซึ่งสามารถไปใช้สิทธิทางศาลได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับวินิจฉัย ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒)

คำสั่งศาลธน.ที่ ๑๒/๒๕๖๗ ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้อง เป็นกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ตนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพจากการกระทำของผู้ถูกร้อง (กรมทรัพย์สินทางทะเลและชายฝั่ง และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ในการบังคับใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดป่าเลนพญา-ปากนคร ในท้องที่ตำบลปากพูน ตำบลท่าซัก ตำบลท่าไร่ และตำบลบางจาก อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้เป็นป่าสงวน พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและ

วรรคสาม มาตรา ๓๒ ฯลฯ ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และ มาตรา ๔๘ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่องอันทำให้ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย หากผู้ร้องเห็นว่า เป็นการกระทำละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพ ผู้ร้องอาจใช้สิทธิตามกระบวนการยุติธรรมต่อศาลอื่นได้ เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติ ให้ศาลรัฐธรรมนูญส่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมี คำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำสั่งศาลธน.ที่ ๑๗/๒๕๖๗ ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้อง เป็น กรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การที่ผู้ถูกร้อง (คณะกรรมการป.ป.ช.) แจ้งข้อกล่าวหาผู้ร้องในคดีที่วินิจฉัยเด็ดขาดแล้ว ขึ้นมาพิจารณาใหม่ โดยไม่มีพยานหลักฐานใหม่อันเป็นสาระสำคัญแก่คดี อาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยเดิมของผู้ถูกร้องเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้ร้องได้รับความเดือดร้อน ถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ขัด ต่อหลักการดำเนินคดีซ้ำและหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ วรรค หนึ่ง ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ แม้ผู้ร้องยื่น คำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในระยะเวลาที่กฎหมาย กำหนด แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการใช้อำนาจตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๒๘ ซึ่งบัญญัติ ให้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่และอำนาจได้สวนแล้วมีมติวินิจฉัยทั้งกรณีมีมูลความผิดทางอาญาและมูลความผิดทางวินัยตาม มาตรา ๔๑ หากการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจของผู้ถูกร้องในการวินิจฉัยดังกล่าวเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ ร้องอาจใช้สิทธิตามกระบวนการยุติธรรมต่อศาลอื่นได้ เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธี พิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญส่ง ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้ พิจารณาวินิจฉัย และเมื่อมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว คำขออื่นย่อมตกไป

คำสั่งศาลธน.ที่ ๔๘/๒๕๖๘ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้อง (คณะกรรมการการเลือกตั้ง) ปฏิบัติหน้าที่จัดการเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นไป โดยไม่สุจริต ไม่เที่ยงธรรม ไม่ถูกต้อง และเป็นโมฆะ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ และ มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ และ

มาตรา ๔๗ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย หากผู้ร้องเห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ผู้ร้องอาจใช้สิทธิทางศาลได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม

ส่วนกรณีขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นโมฆะนั้น เห็นว่า พ.ร.ป. ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดกระบวนการยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลฎีกาหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้แล้วตาม**มาตรา ๔๔** ที่บัญญัติว่า “ ในกรณีที่ผู้สมัครในระดับอำเภอ หรือผู้มีสิทธิเลือกในระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ เห็นว่าการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลฎีกาภายในสามวันนับแต่วันที่มีการออกคำสั่ง และให้นำความในมาตรา ๒๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม” และ**มาตรา ๖๔** ที่บัญญัติว่า “ผู้สมัครในระดับอำเภอ หรือผู้มีสิทธิเลือกในระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านว่าการเลือกในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศที่ตนสมัครหรือมีสิทธิเลือก แล้วแต่กรณี มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต่อคณะกรรมการภายในสามวันนับแต่วันเลือกในระดับนั้นๆ และให้คณะกรรมการวินิจฉัยโดยเร็ว ... คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด ” เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้วตามพ.ร.ป. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ดังนั้น ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

มีคำสั่งศาลธน.ที่ ๑๐/๒๕๖๘, ๓๖/๒๕๖๘, ๖๒/๒๕๖๘ และ ๗๕/๒๕๖๘ เป็นกรณีเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภาในคราวเดียวกันและศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งทำนองเดียวกับคำสั่งศาลธน.ที่ ๔๘/๒๕๖๘

ข้อสอบผู้ช่วยสนามจิว เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕

คำถาม นายไมเคิล บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนายปีเตอร์ สัญชาติอเมริกัน และนางสายฝนสัญชาติไทย บิดามารดาจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งตามพระราชบัญญัติสัญชาติพ.ศ.2508 มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลที่มีบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดนายไมเคิลจึงเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามบทบัญญัติดังกล่าว แต่นายไมเคิลยังมิได้ดำเนินการขอสัญชาติไทยตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ ระหว่างนั้นนายไมเคิลทำงานอยู่ในประเทศไทยโดยเปิดสถานบริการแห่งหนึ่งย่านห้วยขวาง จากการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ได้ข้อมูลว่านายไมเคิลประกอบกิจการให้มีการค้าประเวณี ค้าหญิงและเด็ก ค้ายาเสพติดให้โทษ ลักลอบหนีภาษีศุลกากร เข้าลักษณะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง (๘) หลังจากนั้นนายไมเคิลเดินทางออกนอกราชอาณาจักร กระทั่งพม่าไทยจึงได้มีคำสั่งไม่อนุญาตให้นายไมเคิลเข้ามาในราชอาณาจักรไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น นางสายฝนมารดานายไมเคิลติดต่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อขอให้นายไมเคิลเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อทำบัตรประจำตัวประชาชนและขอสัญชาติไทย แต่ไม่ได้รับอนุญาต

ให้วินิจฉัยว่า (ก) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ไม่อนุญาตให้นายไมเคิลเข้ามาในราชอาณาจักรขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ อย่างไร

(ข) หากนายไมเคิลจะใช้สิทธิดำเนินการทางศาลรัฐธรรมนูญ ควรให้คำแนะนำอย่างไร

ธงคำตอบ (ก) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้” เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่มีสัญชาติไทย มิให้ถูกเนรเทศออกนอกราชอาณาจักรหรือมิให้ถูกห้ามเข้ามาในราชอาณาจักร อันเป็นสิทธิเด็ดขาด เมื่อบุคคลใดมีสัญชาติไทยแล้วย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ โดยมีสิทธิพลเมืองในการอยู่อาศัยในราชอาณาจักร รัฐจะเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักรหรือลิดรอนสิทธิในการเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ได้ และไม่อาจถอนสัญชาติของบุคคลดังกล่าวซึ่งได้มาโดยการเกิดได้ ตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “การถอนสัญชาติของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด จะกระทำมิได้” นายไมเคิลเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดเพราะมารดาเป็นผู้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นสถานะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แม้ยังมีได้ลงข้อมูลการมีสัญชาติไทยในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ก็ย่อมต้องได้รับความคุ้มครองในฐานะพลเมือง การที่กระทรวงมหาดไทยออกคำสั่งไม่อนุญาตให้นายไมเคิล ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรจึงเป็นการขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (เทียบคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๓)

(ข) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่า การกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” เมื่อคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ไม่อนุญาตให้นายไมเคิล ซึ่งเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการละเมิดสิทธินายไมเคิล ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง คุ้มครองไว้ นายไมเคิล จึงมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำวินิจฉัยว่าคำสั่งดังกล่าวขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญได้ตามบทบัญญัติดังกล่าว

จึงเห็นควรแนะนำให้นายไมเคิล ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ไม่อนุญาตให้นายไมเคิล ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยดำเนินการตามขั้นตอนที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติไว้ (เทียบคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๓)

๓) กรณีโต้แย้งการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับวินิจฉัย เพราะเป็นการใช้อำนาจของผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษารรคดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘

วรรคสอง และเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔)

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๓๕/๒๕๖๗ ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องอ้างว่า การพิจารณาคดีของผู้ถูกร้องทั้งสาม (ศาลจังหวัดเชียงราย ศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาอาชญากรรม ศาลฎีกา) เกี่ยวกับคำร้องขอให้กำหนดโทษใหม่ของผู้ร้อง โดยนำประมวลกฎหมายอาญาอาชญากรรม มาตรา ๙๐ และมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่บัญญัติขึ้นภายหลังการกระทำความผิดของผู้ร้องมาใช้บังคับย้อนหลังเป็นโทษแก่ผู้ร้อง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง อันทำให้ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง เป็นการใช้อำนาจของผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษารอคคิตตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง ประกอบกับกรณีเป็นเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๑๖/๒๕๖๘ ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การพิจารณาและพิพากษาคดีของผู้ถูกร้อง (ศาลฎีกา) ที่มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ผู้ร้องฎีกาและยกคำร้องขอให้กำหนดโทษใหม่ ทำให้ผู้ร้องไม่ได้รับความเสมอภาคตามกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาว่าไม่รับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณา อันทำให้ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า ผู้ร้องได้แย้งดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้ถูกร้อง อันเป็นการใช้อำนาจของผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษารอคคิตตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง ประกอบกับกรณีเป็นเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๔๕/๒๕๖๘ ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การกระทำของผู้ถูกร้อง (ศาลจังหวัดนครนายก) ที่ประทับฟ้อง มีคำสั่งขังระหว่างพิจารณาคดี และมีคำพิพากษาลงโทษผู้ร้องและภริยาในความผิดฐานร่วมกันยักยอกทรัพย์ และร่วมกันใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่น

โดยมิชอบในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน เป็นการพิจารณาคดีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้อง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพ.ร.ป. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในระยะเวลาที่กำหนด อันทำให้ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า ผู้ร้องได้แย่งดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้ถูกร้อง อันเป็นการใช้อำนาจของผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษารอคติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง ประกอบกับกรณีเป็นเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามพ.ร.ป. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

มีคำสั่งศาลธน.ที่ ๑๔/๒๕๖๘, ๕๓/๒๕๖๘, ๗๙/๒๕๖๘ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน

กรณีอื่นๆ

๑. การขอให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน

อนึ่ง การขอให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้วินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ นอกจากการดำเนินการตามช่องทางของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ยังอาจกระทำได้โดยการยื่นคำร้องผ่านผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ที่บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม มาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เมื่อเห็นว่ามีความผิด ดังต่อไปนี้ ... (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ...”

แต่การขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ มีข้อจำกัดบางประการตามพ.ร.ป.ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เช่น จะเสนอเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลไม่ได้ และมีข้อสังเกตว่า คำว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามมาตรา ๒๓๑ (๑) มีความหมายเหมือนกับคำว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามมาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ ต้องเป็นกฎหมายที่ออกโดยองค์กรนิติบัญญัติหรือกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหารที่มีฐานะเทียบเท่า โดยผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจใช้ดุลพินิจพิจารณาว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นไม่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจที่จะไม่ส่งไปศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งไปให้วินิจฉัย ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ดังเช่น

คำวินิจฉัยศาลธน.ที่ ๑๗/๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.คำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ ที่บัญญัติให้อำนาจของคณะกรรมการธิการในการออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ มาตรา ๘ ที่บัญญัติขั้นตอนในการออกคำสั่งเรียกไว้ และมาตรา

๑๓ ที่กำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการ ชัดหรือแย้งต่อ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ โดยให้เหตุผลว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ กำหนดให้การดำเนินการของ

คณะกรรมการการเป็นการสืบหาข้อเท็จจริง ไม่ใช่การสืบสวนหรือสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้ยังกำหนดผลบังคับไว้ในมาตรา ๑๒๙ วรรคห้า เป็นมาตรการเชิงบังคับ โดยให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรียุติที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการการสืบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการการเรียก การกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการจึงไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาแก่บุคคลและความร้ายแรงของการกระทำความผิด เนื่องจากการฝ่าฝืนในกรณีนี้ไม่ได้มีสภาพความร้ายแรงหรือทำให้เกิดความเสียหายที่จะกระทบต่อผลในเรื่องที่สืบหาข้อเท็จจริงดังเช่นการดำเนินคดีอาญา อีกทั้งไม่ได้กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนโดยรวม

๒. การส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม บัญญัติว่า

“ ... ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง (การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย) ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาและศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น ... ”

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๕/๒๕๖๘ เป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๒๑ คน ยื่นคำร้อง

เสนอความเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม กล่าวอ้างว่า นาย พ. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่ง (ผู้ถูกร้อง) กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง โดยการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีส่วนไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า กรณีงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ได้รับการพิจารณาเสร็จสิ้น และเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแล้ว จึงไม่อยู่ในขั้นตอนของการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายในกระบวนการทางนิติบัญญัติ กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม ประกอบพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓(๓) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องในส่วนนี้ไว้วินิจฉัย

ส่วนกรณีร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนได้ความว่า นาย พ.ผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ในส่วนที่เกี่ยวกับโครงการพัฒนาศักยภาพเยาวชนและประชาชนการปกครองระบอบประชาธิปไตย โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และโครงการส่งเสริมบทบาทของสตรีทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในงบประมาณปี ๒๕๖๙ จึงวินิจฉัยให้โครงการดังกล่าวในงบประมาณปี ๒๕๖๙ เป็นอันสิ้นผล และวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้คู่กรณีฟังโดยชอบ ตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบเขตเลือกตั้งว่างลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

๓. การส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง เพิ่มเติม

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๘ จำเลยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า มีความผิดฐานมีเมฆแอมเฟตา มีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามพ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสาม (๒) และมาตรา ๖๖ วรรคสาม ลงโทษประหารชีวิต ลดโทษหนึ่งในสาม จำคุกตลอดชีวิต ต่อมาประมวลกฎหมายยาเสพติดมีผลใช้บังคับ จำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลชั้นต้นกำหนดโทษใหม่ โดยใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่จำเลย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้อง จำเลยอุทธรณ์

ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ จำเลยยื่นคำร้องว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บท นิยาม คำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๙ เนื่องจากเดิม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ขณะจำเลยกระทำความผิด กำหนดให้ความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ และความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เพื่อจำหน่าย เป็นคนละฐานความผิดแยกออกจากกัน แต่ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บัญญัติบทนิยามคำว่า “จำหน่าย” ให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย มีผลทำให้ผู้กระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามกฎหมายเดิมที่ถูกยกเลิกไปแล้ว ต้องมีความผิดและรับโทษฐานจำหน่ายยาเสพติดให้โทษที่เป็นเหตุฉกรรจ์ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสองและวรรคสาม อันเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่ภายหลังการกระทำความผิด บทนิยามดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับย้อนหลังเพื่อลงโทษบุคคล ซึ่งขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๙

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ โดยมีได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย คงรับวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมาย

ยาเสพติด มาตรา ๑ บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การที่ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ บัญญัติบทนิยามคำว่า “จำหน่าย” ให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย ทำให้ผู้กระทำความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด แต่ยังคงเหลือยาเสพติดบางส่วนครอบครองอยู่กับตัว ไม่ต้องรับผิดทางอาญาทั้งความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดและความผิดฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดรวมสองกระทงตามกฎหมายเดิม **คงรับผิดทางอาญาฐานจำหน่ายยาเสพติดเพียงกระทงเดียวตามกฎหมายใหม่ ซึ่งเป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดมากกว่า** บทนิยามคำว่า “จำหน่าย” เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย” จึงมิใช่บทบัญญัติที่กำหนดโทษเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่หนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิด อันจะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

ข้อสังเกต : กรณีโต้แย้งว่า **บทนิยาม** ของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีแนวคำวินิจฉัยว่า บทนิยามเพียงแต่ให้ความหมายของถ้อยคำเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ (คำวินิจฉัยที่ ๔๐/๒๕๔๗, ๓๑-๓๒/๒๕๖๓, ๖๓/๒๕๖๕) แต่กรณีนี้ศาลรัฐธรรมนูญรับวินิจฉัย น่าจะเป็นเพราะบทนิยามในคำวินิจฉัยนี้มีลักษณะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีโดยตรง คือถึงขนาดเป็นข้อแพ่งชนะในคดี

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๘ คดีนี้เป็นกรณีผู้ซื้อทรัพย์สินได้จากการขายทอดตลาด และรับโอนกรรมสิทธิ์มาแล้ว ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดจันทบุรีขอให้ออกหมายบังคับคดีให้จำเลยและบริวาร (ซึ่งยังอยู่อาศัยในที่ดินพิพาท) ออกไปจากที่ดินพิพาท ศาลจังหวัดจันทบุรีออกหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีปิดประกาศขังไล่ จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดจันทบุรีว่า การบังคับคดีและการปิดประกาศขังไล่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้เพิกถอนการบังคับคดี ศาลจังหวัดจันทบุรีเรียกคำร้อง จำเลยอุทธรณ์

ระหว่างที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๒ จำเลยยื่นคำร้องโต้แย้งว่า ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่อาศัยอยู่ในทรัพย์สินพิพาทควรมีสถานะที่จะอยู่อาศัยได้ตราบเท่าที่ยังไม่มีคำบังคับของศาล **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔** ที่ให้อำนาจผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีได้ทันที โดยไม่ต้องขอออกคำบังคับให้ลูกหนี้ที่อาศัยอยู่ออกจากอสังหาริมทรัพย์ก่อนจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (ริตรอนสิทธิและเสรีภาพของของลูกหนี้และบริวารเกินสมควรแก่เหตุ และขัดต่อหลักนิติธรรม) มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง (เสรีภาพในเคหสถาน) และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง (สิทธิในทรัพย์สิน) ขอให้ส่งข้อโต้แย้งดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ศาลจันทบุรีส่งข้อโต้แย้งดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ต้องใช้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวในการวินิจฉัยคดี เมื่อจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผล และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตามมาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งให้รับไว้พิจารณา

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ เป็นบทบัญญัติให้สิทธิผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีแก่ลูกหนี้หรือบริวารที่ยังอยู่อาศัยในอสังหาริมทรัพย์นั้นได้ทันที โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่

- เพื่อให้การบังคับคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้รับชำระหนี้และผู้ซื้อทรัพย์ได้จากการขายทอดตลาดสามารถเข้าใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินได้โดยเร็ว
- ก่อนดำเนินการตามมาตรานี้ ลูกหนี้ตามคำพิพากษาสมาชิกชำระหนี้ได้ทุกเมื่อเพื่อมิให้มีการบังคับคดีสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ตามคำพิพากษาและบริวารมีอยู่อย่างไร คงมีอยู่เช่นนั้น
- บทบัญญัตินี้เป็นกลไกที่จำเป็นในการป้องกันการประวิงคดี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการขายทอดตลาด ทำให้ราคาทรัพย์สินมีมูลค่าที่เหมาะสมกับความเป็นจริง

ด้วยเหตุดังกล่าว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ จึงไม่กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เป็นไปตามหลักสัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่กระทบต่อเสรีภาพเสรีภาพในเคหสถาน และไม่กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สิน ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๘ เป็นกรณีโจทก์ซึ่งเป็นเอกชนยื่นคำฟ้องต่อศาลอาญาขอให้ลงโทษจำเลยฐานร่วมกันปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอม ในวันนัดสืบพยานโจทก์ ศาลอาญามีคำสั่งว่า “... ไม่มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่าตราประทับของกิจการร่วมค้า ก. เป็นตราประทับปลอมหรือไม่ ... ให้ยกคำร้องของโจทก์ในส่วนนี้”

โจทก์ยื่นคำร้องว่า คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งตัดพยานหลักฐานสำคัญของโจทก์ โดยศาลอาญาอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๑) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา **มาตรา ๑๕** โจทก์เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติที่เปิดช่องให้ศาลในคดีอาญาสามารถใช้ดุลพินิจปรับใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอย่างกว้างขวาง กระทั่งสิทธิของโจทก์ในการพิจารณาคดี ทำให้เกิดความไม่แน่นอนชัดเจนว่าศาลจะหยิบยกบทบัญญัติใดมาใช้บังคับ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิมีสิทธิได้รับการเยียวยาจากรัฐ) มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (หลักนิติธรรม) และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง (หลักความเสมอภาค เพราะทำให้คู่ความในคดีอาญาได้รับการพิจารณาอย่างคดีแพ่ง)

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติที่ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญานำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ซึ่งมีรายละเอียดมากกว่า) มาใช้บังคับในคดีอาญาในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติวิธีพิจารณาข้อใดไว้โดยเฉพาะ เพื่อให้ศาลสามารถปรับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายแก่คดีได้

- เป็นการให้นำมาใช้เท่าที่ไม่ขัดต่อความมุ่งหมายของการดำเนินคดีในแต่ละประเภท โดยการดำเนินคดีอาญายังคงเป็นไปตามหลักการตรวจสอบ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันค้นหาความจริง และมาตรฐานการ

พิสูจน์ต้องปราศจากข้อสงสัย ส่วนการดำเนินคดีแพ่งยังคงเป็นไปตามหลักความตกลง ฝ่ายใดกล่าวอ้างย่อมมีภาระการพิสูจน์ และพยานหลักฐานฝ่ายใดมีน้ำหนักมากกว่าย่อมเป็นผู้ชนะคดี

- เพื่อหลีกเลี่ยงการบัญญัติกฎหมายซ้ำ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ จึงมีความชัดเจนแน่นอน คู่ความยังคงมีสิทธิต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ไม่ได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ และเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง อีกทั้งบุคคลยังคงเสมอภาคกันในกฎหมาย จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

คำวินิจฉัยศาลรธน.ทั้งสามเรื่องอยู่ในเอกสารประกอบการบรรยาย ชุดที่ ๑

๔. การขอให้ความเป็นนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ประชาชนทั่วไปไม่มีสิทธิร้องขอ

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๖๐/๒๕๖๘ คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) ความเชื่อสุจริตเป็นที่ประจักษ์ และ (๕) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง และพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๙) นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานสภาที่ตนเป็นสมาชิกเพื่อให้ประธานสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยรวมทั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลวินิจฉัยได้ ผู้ร้องมิได้เป็นผู้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในคดีนี้ กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

.....

อติคม อินทุมูติ